

İLÇEMİZİN TARİHİ

Beşiktaş'ın tarihi ilk çağlara uzanır. O zamanlardaki adı "Taş Beşik" anlamına gelen "Kune Petr" olarak bilinir. İlk sakinleri de Traklar'dır. Ünlü seyyah Evliya Çelebi; şehrin kurulduğu yerde çok eskiden büyük bir kilise kuran Yaşkı adlı bir papazın, İsa'nın çocukluğunda yıkandığı taş bir tekneyi, Kudüs'ten beşik taşı getirdiği ve buradaki kiliseye koyduğunu yazar. Öte yandan bazı tarihçiler de Barbaros Hayrettin Paşa'nın gemilerini bağlamak için bu sahile beş tane direk diktiğini, bu nedenle buraya BEŞ-TAŞ adının verildiğini, daha sonraki tarihlerde bu kelimenin değişikliğe uğrayarak BEŞİK-TAŞ olduğunu yazmışlardır. Bir eserde de Barbaros Hayrettin Paşanın Beşik Kaya'da gömüldüğü kayıtlıdır. Kaya ile taşın eş anlamda oldukları göz önünde bulundurulursa sözü edilen Beşik kelimesinin önceden de burada bulunan taşlar üzerinde yeni eklerle meydana getirilen bir gemi beşiğini anlattığı ve temelinde bulunan taşlara bu nedenden dolayı Beşiktaş'ı denildiği ve bu adın sonradan kasabanın adı olarak kaldığı söylenmektedir. Beşiktaş'ın İstanbul'un fethi sırasındaki adı ise "Diplokionion" idi. Çifte sütün anlamına gelir. İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet, iskan hareketine başladı. Fatih devrinden kalma eserler arasında bulunan Fatih'in Ekmekçi Başısı Ali Ağa'ya ait bir türbe bu yerleşme sırasında yapılmıştır.

İlçemiz İstanbul'un sur dışındaki en eski semtlerinden biridir. İstanbul Boğazı'nın Rumeli yakasında, Tophane ile Ortaköy'ün arasındadır. Beşiktaş mitolojik çağlardan itibaren özelliğini koruyan bir bölge olmakla beraber, Bizans döneminde tanındı. Osmanlı dönemi ile bir yerleşim yeri kimliğini alan Beşiktaş'ta, hem devlet görevlilerinin hem de sıradan halkın yaşadığı semt olduğu için, ilçede çeşitli yapı tipleri mevcuttur. Osmanlı döneminde Beşiktaş Kaptan-ı Deryaların semtiydi. 17.Yüzyıldan itibaren Abbasğa ve Vişnezade Mahallelerinin oluşumuyla sırtlara doğru genişledi ve nüfus karmaşası da oluşmaya başladı. Semtin ticari merkezi durumundaki Köyiçi'nde müslümanlar, rumlar, ermeniler ve az sayıda da yahudiler yaşamaktaydı. Kır-kent iç içeliğinin sur içi İstanbul'dan çok daha yoğun olduğu Beşiktaş,

18.Yüzyılda da bu özelliğini sürdürdü. Lale Devri ile birlikte İstanbul'da yaşanan toplumsal değişimin 2 ünlü mekanından biri oldu. Cumhuriyet Döneminden sonra şehir planlamasıyla düzenleme getirilen İlçede, ilk imar hareketleri örnekleri görünmektedir.

COĞRAFİ YAPI

İl topraklarının Avrupa bölümünde yer alır. Doğusundan İstanbul Boğazı, kuzeyinden Sarıyer İlçesi, batısından Şişli İlçesi, güneyinden Beyoğlu İlçesi ile çevrelenmiştir. Yüzölçümü 1520 hektardır. İstanbul Boğazı'nda kıyısının uzunluğu 8375 M olan ilçenin, 23 mahallesi bulunmaktadır.

İLÇENİN TİCARİ ÖZELLİKLERİ

İlçe hareketli ve çok canlı bir ticaret hayatına sahiptir.130 bine yakın ufak alışveriş merkezi, 2 bin şirket merkezi, 85 banka şubesi, sermaye piyasasında faaliyet gösteren kuruluşlar, Avrupa standartlarına uygun alışveriş merkezleri (Akmerkez) , plazalar ve uluslararası otel işletmeleri yanı sıra, Nobel ve Pfizer ilaç fabrikaları ile yıldız Porselen işletmesiyle ilçe önemli bir işlev görmektedir.

İLÇENİN KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ

İlçe, coğrafi konum bakımından kıyı yerleşimleri ve iç yerleşim özelliklerine sahiptir. Boğaz kıyısı olması ve tarihsel dokusu itibari ile sürekli turistik bir gezi yeri görünümündedir. Tiyatro, sinema ve kültür merkezleri sayesinde de sosyokültürel yaşam sürekli hareketlidir. İlçede Belediyemize ait 3 kültür Merkezinde sinema, tiyatro gösterimi yanı sıra panel ve çeşitli kurslara yönelik çalışmalar da yapılmaktadır. İlçemiz Marmara ve Belediyeler Birliği'nin üyesi olmakla birlikte, aynı zamanda Boğaz'a kıyısı olan diğer ilçelerle birlikte (Sarıyer, Beykoz, Üsküdar) İstanbul Boğazı Belediyeler Birliği'ni kurdu. Ülkemizin ilk futbol takımlarından olan BJK Spor Kulübü de ilçemizdedir.

İLÇENİN TURİSTİK ÖZELLİKLERİ (GEZİLECEK-GÖRÜLECEK YERLER)

Beşiktaş ilçemiz 17.yüzyılda kurulmuş Bizans Osmanlı dönemine başkentlik yapmış, İstanbul'un yöneticilerinin çoğu Beşiktaş'ta oturmuş, devlet idaresine ait birçok kararlar buradan alınmıştır. Bu vesile ile ilçemizde saraylar, köşkler, müzeler, kasırlar, korular ve yalılar o dönemin nostaljisini yaşatmaktadır. Çırağan Sarayı, Dolmabahçe Sarayı, Yıldız Sarayı,

Fer'îye Sarayları ve İhlamur Kasrı bulunmaktadır. Boğaziçinde doğal güzellikleri bozulmadan her mevsim yeşil örtüsünü koruyan Yıldız Korusu, Naile Sultan Korusu, Naciye Sultan Korusu, Vakıf Korusu, Emir Erkayınlar Korusu, Arnavutköy Robert Koleji Korusu, İpar Korusu, Fransız Yetimhanesi Korusu, Kortel Korusu, Ayşe Sultan Korusu, Boğaziçi Üniversitesi Koruları ile kıyıdan 160m. Mesafesi olan Kuruçeşme Adası (Galatasaray Adası) yer almaktadır. 18.yüzyıldan itibaren de kıyı yerleşim yerlerinde yapılan yalı ve konaklar da dikkat çekicidir. Dinsel yapılarda da cami, havra, kilise ve sinagogları bir arada gezip görebilirsiniz. Canlı ve zengin bir kültür yaşamına ev sahipliği yapan ilçemizde tiyatro, sinema, alışveriş merkezleri ve otellerin yanı sıra Aşiyân Müzesi, Yıldız Sarayı Müzesi, Deniz Müzesi, Resim ve Heykel Müzesi ve Şehir Müzesi gezilebilecek yerler arasındadır.

Beşiktaş'ın eski ve yeni sakinleri arasında yaygın olan ve yazılı kaynaklara da geçmiş bulunan teze göre Beşiktaş adının aslı Beştaş'dır. Bu da Barbaros Hayreddin Paşa'nın gemilerini bağlamak için kıyıya diktirdiği beş taş sütundan gelir. Beştaş adı zamanla Beşiktaş'a dönüşmüştür. Beşiktaş ilçesi, 23 mahalleden oluşmaktadır. Bu mahalleler, Abbasağa, Akatlar, Arnavutköy, Balmumcu, Bebek, Cihannüma, Dikilitaş, Etiler, Gayrettepe, Konaklar, Kuruçeşme, Kültür, Levazım, Levent, Mecidiye, Ortaköy, Muradiye, Nispetiye, Sinanpaşa, Türkali, Ulus, Vişnezade ve Yıldız mahalleleridir.

Beşiktaş, Bizans döneminde Boğaziçi kıyılarındaki en belli başlı yerleşim merkeziydi. Bizans döneminde (4. yy-15. yy) günümüzün Beşiktaş'ının kıyıları şu üç önemli yapıyla tanınırdı: "Auaplus"ta (akıntıya karşı) bulunan Ayios Mihael Kilisesi, imparatorların yazlık ikametgâhı olan Ayios Mamas'ı saray kompleksi ve Fokas Manastırı. Bunları dan Ayios Mihael Kilisesi Konstantinopolis'in kurucusu olan I. Constantinus (305-337) döneminde inşa edilmişti ve Hıristiyan hacıların ziyaret ettiği çok ünlü bir hac merkeziydi. Beşiktaş bir yerleşim yeri kimliğini Osmanlı döneminde kazanmıştır. Bizans dönemi boyunca Boğaziçi özellikle Karadeniz'den gelen yağmacıların akınlarına uğramış, bunların yarattığı tahribat ve saldıkları korku surdışı yerleşmelerin gelişmesini engellemiştir. Beşiktaş'ın Osmanlı döneminde bir yerleşim yeri kimliği kazanması Karadeniz'in geniş ölçüde Osmanlı Devleti'nin denetimi altına girmesi sayesinde olmuştur. Özellikle Kaptan-ı Derya Barbaros Hayreddin Paşa'nın ilgisi dolayısıyla bilhassa denizcilik açısından büyük önem kazanmıştır. Barbaros Hayreddin, İstanbul'da olduğu zamanlarda Beşiktaş'ta bir yalıda ikamet etmiş, burada bir cami, bir medrese bir de sübyan mektebi inşa ettirmiştir. Barbaros, vefatından sonra buraya defnedilmiştir.

BEŞİKTAŞ'IN TARİHİ SEMTLERİ

Arnavutköy

Bebek'le Kuruçeşme arasında yer alır. İlkçağda adı Hestai idi. Bizans döneminde Promotu ve Anaplus olarak da bilinirdi. Boğaziçi'ndeki önemli ibadet yerlerinden biri olan Ayios Mihael Kilisesi buradaydı. Konstantinos tarafından yaptırıldığı söylenen bu kilisede Başmelek Mihael'in mozaik bir ikonası saklanıyordu. Arnavutköy adını hangi nedenle ve ne

zaman aldığı kesinlikle bilinmemektedir. Bir rivayete göre, II. Mehmed (Fatih) Arnavutluk'a egemen olmasından sonra yöreden getirilen Arnavutları bu semte yerleştirmiştir.

Aşıyan

Bebek ile Rumelihisarı arasında, bugün aynı isimle anılan mezarlık sırtlarında bulunan semt. Sahilden denizin içine uzanan dil, Boğaz'ı çok daralttığı için buraya Yunanca Lomekopi, Türkçe olarak da Boğazkesen denilmiştir. Semt bugünkü adını şair Tevfik Fikret'in bu mahalledeki evinden almaktadır. Farsça bir sözcük olan "âşıyan"ın anlamı "kuş yuvası"dır.

Balmumcu

Barbaros Bulvarı üzerinde Yıldız'la Zincirlikuyu kavşağı arasında kurulu mahalle. Bugünkü Balmumcu Mahallesi'nin bulunduğu yerde II. Mahmud döneminde (1808-1839) aynı adla anılan bir çiftlik bulunuyordu. Balmumcu Kasrı denilen köşk daha sonra Abdülaziz döneminde yapılmıştır.

Bebek

Osmanlı döneminde Bebek'e ve Bebek adının kökenine ait ilk bilgiler İstanbul'un fethinin hemen öncesine gider. II. Mehmed'in (Fatih) Rumeli Hisarı'nın yapımı ve kuşatma sırasında asayişini sağlamak üzere buraya Bebek Çelebi adlı veya lakaplı bir bölükbaşı tayin ettiğini; Bebek Çelebi'nin semtte bir köşk ve bir bahçe kurduğunu, ölümünden sonra semtin onun adıyla anıldığını yazmaktadır. 18. yy sonundan 19. yy ortalarına kadar olan dönemi kapsayan Bostancıbaşı Defterleri'nden, Arnavutköy iskelesinden Rumelihisarı'na uzanan bu sahilde, şeyhülislam, Rumeli kazaskeri, reisülküttab, hekimbaşı gibi devlet ricalinin, birkaç nesil aynı ailenin elinde kalmış ya da kalacak olan 40 kadar sahilsaray ile bahçelerinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Ortaköy

Ortaköy'den Defterdarburnu ile; Arnavutköy'den Sarrafburnu ve Çorlulu Ali Paşa Yalısı (bugünkü Robert Lisesi girişi) ile ayrılan sahil boyunca ve arkasındaki sarp kayalık tepelerde yer alır. Semt sakinleri, koruları ve bol akar suları yüzünden, eski isminin Kuruçeşme olduğunu iddia ederler. Tarih boyunca yeşil koruları ile anılan Kuruçeşme gravürlerde de böylece resmedilmiştir. Başvekâlet arşivinde Asâkir-i Mansure teşkilatı zamanında sayıları 28 olarak tespit edilen bahçeler arasında adı sayılmaktadır. Sultanlara ve zamanın yüksek rütbeli kişilerine ait olan sahilhane ve köşk bahçelerine çok önem verilmiş, hatta zaman zaman Avrupa'dan bahçıvanlar getirilerek bahçeler düzenletilmiştir. Ortaköy'ün tarihinden gelen en önemli özelliği farklı kültürlerden Türk, Rum, Ermeni ve Yahudi topluluklarının ve farklı inançların bir arada dostluk içinde yaşamasıdır ve bu özellik günümüze kadar gelmiştir. Ortaköy'e bugünkü çehre ve özelliğini kazandıran, iskelenin arkasındaki Ortaköy Meydanı'nın

en belirgin ve egemen mimari ögesi Ortaköy Camii'dir. Mehmed Ağa tarafından 18. yy'ın başlarında yaptırılan cami, Abdülmecid tarafından tamamen yıktırılarak denize uzanan rıhtım üzerine 1854-1856 yıllarında Mimar Nigoğos Balyan'a yeniden yaptırılmıştır. Ortaköy Meydan ve çevresi, sanat atölyeleri, kahveler, bar ve lokantalar, pazar günleri açılan elişi, antika ve sanat pazarıyla, gece gündüz canlı bir buluşma merkezidir.

Yıldız

Yıldız'ın sınırlarını kuzeyde Barbaros Bulvarı'ndan ayrılan Beşiktaş-Boğaziçi Köprüsü bağlantı yolu ve aynı noktadan ayrılarak güneydoğuya yönelen Palanga Caddesi, kuzeybatıda Emirhan Caddesi, batıda Ihlamur ve Dikilitaş semtleri, doğuda Yıldız Parkı, güneybatıda Abbasğa Mahallesi, güneyde Serencebey Yokuşu ve güneydoğuda Çırağan semtleriyle çizmek olanaklıdır. Bu sınırlar içinde Yıldız Sarayı ve Yıldız Parkı en geniş yeri tutar. Yerleşme bölgesi Barbaros Bulvarı'nın batısında kalan Ihlamur-Yıldız Caddesi ve Yıldız Posta Caddesi çevresidir. Güneyde, ayrı küçük bir semt olarak bilinen Serencebey Yokuşu çevresini de semtin geniş sınırları içinde saymak mümkündür. Saray ve semt bu bölgedeki tepelerden Beşiktaş ve Ortaköy'e doğru inen, tümüyle koruluk yamaçlar üzerinde kurulmuştur.

